

הספינות הוטבעו

הכשל החמור של הפרקליטות בפרשת עו"ד וינרוט איננו נעוץ בכך שוויגרט זוכה. למעשה סובלת המערכת מכך שהבקרה של בתי המשפט על הפרקליטות והמשטרה איננה מספקת ואחוזי ההרשעה גבוהים יתר על המידה. לפיכך זיכוי כשלעצמו איננו מלמד הרבה.

אולם לפרשת וינרוט יש היבט נוסף: בעיקרו של דבר היה זה ניסיון "חדשני" של הפרקליטות, בראשות לדור, להרחיב את עבירת השוחד ולהחילה על עורך דין שנמנע מלקחת שכר טרחה מעובד ציבור או שהשכר שקיבל נפל לדעת הפרקליטות מהראוי, בנסיבות שהיו רחוקות מלהצדיק אישום כזה. השימוש מרחיק הלכת בעבירת השוחד הוא שהפך את המשפט ל"ספינת הרגל" של הפרקליטות. חשוב להרגיש: בתחום הפלילי אין מקום ל"יצירתיות" שכזו. אין זה מתפקידם של בתי המשפט, ובוודאי לא של הפרקליטות, להמציא עבירות חדשות או להרחיב עבירות קיימות לנסיבות שבהן לא הוכר מקומן בעבר.

כפי שציין השופט חיים כהן: "מפרשים את החוק פירוש מילולי מדוקדק בינינו נפשות... המילים שהשתמש בהן המחוקק הן כעין מאגנה כרטה של הנאשם בפלילים, שאין להרשיעו אלא על ידי דיבור מפורש שיצא מפי המחוקק, ואין עונשין מן הדין – לא מן האנלוגיה ולא מגזירה שווה ולא מקל חומר ולא ממה שנראה בעיני השופטים ככוונת המחוקק".

בעיה דומה התעוררה ב"ספינת רגל" אחרת, מימיו של מני מזוז: האשמתו של צחי הנגבי בהפרת אמונים בשל מינויים פוליטיים, תופעה שהייתה אצלנו (ובמדינות אחרות) מאז ומעולם. הנגבי זוכה, ובצדק.

טוב אפוא ששתי ספינות הרגל הללו, שנועדו למתוח את המשפט הפלילי מעבר לתחומו, הוטבעו. חבל רק שהיה צורך בשנים של התדיינות ובהשקעה עצומה של משאבים כדי להשיג תוצאה זו.

חשוב להרגיש: אם חפץ היועץ המשפטי להפוך מינויים פוליטיים לעבירה פלילית, הדרך היא לפנות לכנסת שתקבע זאת בחוק, ואם הוא חפץ להעביר את נושא שכר הטרחה לתחום המשפט הפלילי, יוכל במקום להגיש תביעה פלילית מיותרת להציע לכנסת לחוקק חוק שיעסוק בעניין.

לדור עצמו זוכה גם הוא בשירות משפטי, והוא זוכה בו חינם. זהו השירות שמספקת לו הפרקליטות בשל הראיון שנתן ל"הארץ" בפברואר, שבו התבטא גם על ישיבת הממשלה שדנה בדרישה לחקור את התנהלות המשטרה והפרקליטות בהקשר להאונות הסתר בפרשת רמון. לדור תקף את ישיבת הממשלה שאותה כינה "ישיבה הזויה" ואת הנרשא כולו כ"סופר-סופר מינורי". כלומר, אי-העברת חומר חקירה משמעותי הוא "סופר מינורי". פרקליטות המכחישה פעם אחר פעם את קיומן של האונות סתר, שלאחר מכן מתברר שהן חיות וקיימות – גם זה כנראה עניין "סופר מינורי".

עו"ד יעקב וינרוט

במדינה מתוקנת, פרקליט מדינה המתאר ישיבת ממשלה כ"הזויה" לא היה נשאר בתפקידו. אצלנו עולם כמנהגו נוהג.

באותו ראיון מדבר לדור גם על אהוד אולמרט, שמשפטו תלוי ועומד, ומוצא לנכון לתקוף אותו. בתגובה הגיש אולמרט תביעה בשל הוצאת לשון הרע. לדור, שעתה זקוק להגנה משפטית, זוכה בה כמובן חינם. הפרקליטות מגינה עליו

וטוענת שלדור נהנה מחסינות שכן פעל "תוך כדי מילוי תפקידו". ניתן היה אולי לצפות שפרקליט המדינה לא יבקש להסתתר מאחורי טענת חסינות, ואם הוא מאמין שהייתה הצדקה לדבריו, יגן עליהם אישית. אבל את זה כנראה לא ניתן לצפות מלדור. הניסיון להסתתר מאחורי טענת החסינות, שאיננו מגלה אומץ ואף לא נכונות לשאת באחריות, נכשל, ובצדק. השופטת ריבה ניב קבעה ש"חריגותו של הראיון מוציאה אותו לכאורה מכלל פעולתו הרגילה של הנתבע". ואכן קשה להבין איך אפשר לטעון שראיון שבו מכנה לדור ישיבת ממשלה כ"הזויה" הוא בגדר תפקידו של פרקליט מדינה.

השופטת ניב הוסיפה: "הדברים הנאמרים בראיון של פרקליט המדינה נתפשים בעיני הציבור ככאלה שנבדקו באופן יסודי. לטעמי, הענקת ראיון על ידי הגורם הבכיר במשרד המשפטים המביע דעה לגבי עובדות שלא התבררו לפני בית המשפט... יש בה כדי לערער את אמון הציבור הן במערכת המשפט והן בגורמי התביעה והאכיפה".

כך נאמר על פרקליט המדינה. היועץ המשפטי שותק. במשרד המשפטים אין פוצה ומצפצף, ולדור ממשיך בתפקידו. גם הפרקליטות ממשיכה לספק ללדור הגנה חינם, חרף קביעת בית המשפט ש"חריגותו של הראיון מוציאה אותו לכאורה מכלל פעולתו הרגילה של הנתבע".

ניתן להזכיר עוד פרשה של שכר טרחת עורך דין. לאחר שמבקר המדינה קבע שטיפולן של פרקליטות מחוז תל-אביב והפרקליטה המלווה בתוצרי האוד נות הסתר בענייניו של רמון לקה ברשלנות, פנו השתיים לבג"ץ נגד דו"ח המ"ב. לכאורה היה המבקר זכאי לכך שהפרקליטות תגן עליו, אולם הפרקליט לדור החליט שלא לעשות זאת. ראוי להרגיש, הפרקליטות איננה עסק פרטי, והעובדה ששתי פרקליטות בכירות מעוניינות לזכות בבג"ץ איננה משחררת את הפרקליטות מתפקידיהן. היא אמנם חופשית להודיע שלא תגן על רשות ממלכתית כשאינו בסיס להגנה, אולם במקרה הנוכחי היה סיכוי גבוה שהעתיקה תירחה. למרות זאת החליטה הפרקליטות שלא להגן עליו, והמבקר לקח עו"ד פרטי. ואכן, עתירתו של שתי הפרקליטות נגד המבקר נדחתה, אך קופת המדינה נה נדרשה לשאת בתשלום של עשרות אלפי שקלים לעו"ד פרטי עבור שירות שהיה זה מתפקידה של הפרקליטות לספק במסגרת תקציבה.

תפקוד המערך המשפטי הממשלתי מהווה נושא קריטי למדינה, הנתקלת כאן בבעיה חמורה. אך מערך הביקורת על הפרקליטות עדיין לא הוקם, היועץ המשפטי אינו מתמודד עם המצב, ומשרד המשפטים והממשלה עומדים כצור פים מהצר, כאילו העניין אינו נוגע להם. ■